International periodic scientific journal

ONLINE

www.sworldjournal.com

D.A.Tsenov Academy of Economics - Svishtov (Bulgaria)

Indexed in
INDEXCOPERNICUS
(ICV: 73)
GOOGLESCHOLAR

SWorld Journal

Issue №39
Part 4
September 2026

Published by:
SWorld & D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov,Bulgaria

ISSN 2663-5712
DOI: 10.30888/2663-5712

Editor: Shibaev Alexander Grigoryevich, *Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician*
Scientific Secretary: Kupriienko Sergiy, *PhD in Technical Sciences*

Editorial board: More than 400 doctors of science. Full list on page:
https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/about/editorialTeam

Expert-Peer Review Board of the journal: Full list on page:
https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/expertteam

The International Scientific Periodical Journal "SWorldJournal" has gained considerable recognition among domestic and foreign researchers and scholars. Today, the journal publishes authors from from different countries.

Journal Established in 2018. **P**eriodicity of publication: 6 times a year

The journal activity is driven by the following objectives:

- Broadcasting young researchers and scholars outcomes to wide scientific audience
- Fostering knowledge exchange in scientific community
- Promotion of the unification in scientific approach
- Creation of basis for innovation and new scientific approaches as well as discoveries in unknown domains

The journal purposefully acquaints the reader with the original research of authors in various fields of science, the best examples of scientific journalism.

Publications of the journal are intended for a wide readership - all those who love science. The materials published in the journal reflect current problems and affect the interests of the entire public.

Each article in the journal includes general information in English.

The journal is registered in the INDEXCOPERNICUS, GoogleScholar.

DOI: 10.30888/2663-5712.2026-39-04

Published by:
SWorld &
D.A. Tsenov Academy of Economics
Svishtov, Bulgaria
e-mail: editor@sworldjournal.com

Copyright
© Authors, scientific texts 2026

https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj39-04-069
DOI: 10.30888/2663-5712.2026-39-04-069

УДК 373.3:004.9:070

DEVELOPING INFORMATION AND MEDIA LITERACY IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS THROUGH INTERACTIVE DIGITAL SERVICES

ФОРМУВАННЯ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ЦИФРОВИХ СЕРВІСІВ

Bodnarchuk N.B / Боднарчук Н. Б.
ORCID: 0009-0008-8992-2322
Shkurenko O.V. / Шкуренко О.В.
cand. of ped. sc. / к.п.н.
ORCID: 0000-0003-2774-6294
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University,
18/2 Bulvarno-Kudriavska St., Kyiv, 04053
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053

Анотація. *У статті досліджується проблема формування інфомедійної грамотності учнів початкової школи в умовах цифрового інформаційного суспільства. Проведено теоретичний аналіз базових понять та сучасного стану медіаосвіти в Україні. Для вивчення стану практичної реалізації цього напряму проведено опитування вчителів початкових класів щодо формування інфомедійної грамотності учнів та використання інтерактивних цифрових сервісів в освітньому процесі. На основі проведеного дослідження розроблено освітній продукт - навчальний посібник «Інфомедійна грамотність: створюємо та аналізуємо», спрямований на вирішення виявленої проблеми. Результати дослідження підтверджують актуальність розроблення такого методичного забезпечення та доцільність використання інтерактивних цифрових сервісів у роботі вчителя початкових класів.*

Ключові слова: *інфомедійна грамотність, початкова школа, інтерактивні цифрові сервіси, медіаосвіта, критичне мислення, педагогічний експеримент.*

Вступ.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій та їх широке застосування в різних сферах суспільного життя зумовлюють нові вимоги до системи освіти. Учні початкових класів щодня занурені в цифрове середовище, споживають значні обсяги медіаконтенту з різних джерел, проте їхня здатність критично оцінювати отриману інформацію, розрізняти факти та маніпуляції, усвідомлено керувати власною цифровою активністю залишається недостатньо сформованою. Суперечність між високим рівнем технічної обізнаності дітей та їхньою вразливістю перед інформаційними загрозами визначає актуальність проблеми формування інфомедійної грамотності вже на етапі початкової освіти.

Концепція Нової української школи визначає медіаграмотність як наскрізну лінію, що має інтегруватися в усі освітні галузі [1]. Державний стандарт початкової освіти (2018/2025) конкретизує очікувані результати навчання в інформатичній освітній галузі: висловлювання припущень про достовірність інформації з цифрових джерел, розрізнення фактів та суджень, створення інформаційних продуктів різних форматів [4 ІФО 1.4; 4 ІФО 2.4].

Проблему формування медіаграмотності досліджували вітчизняні науковці, зокрема, Бобро А.А. [2] обґрунтувала теоретичні та методичні засади медіаосвіти в початковій школі, а Бугайчук А.Л. [3] систематизував форми та методи розвитку медіаграмотності в шкільній практиці. Проте питання використання конкретних інтерактивних цифрових сервісів для формування інфомедійної грамотності саме в початковій школі залишається недостатньо розробленим.

Мета статті обґрунтувати теоретичні засади та представити результати апробації навчально-методичного посібника «Інфомедійна грамотність: створюємо та аналізуємо», що реалізується засобами шести інтерактивних цифрових сервісів у навчальному процесі учнів 3-4 класів.

Інфомедійна грамотність є комплексним інтегрованим поняттям, що синтезує кілька взаємопов'язаних компетентностей. Антонченко М.О. визначає її як інтегровану характеристику, що охоплює навички роботи з інформацією (знаходити, аналізувати, систематизувати), розуміти медіатексти (критично оцінювати, розпізнавати маніпуляції) та володіти цифровими технологіями (використовувати онлайн-сервіси, створювати цифровий контент) [1].

Медіаграмотність як базовий компонент інфомедійної грамотності традиційно визначається як здатність особистості критично сприймати, аналізувати та створювати медіаповідомлення у різних форматах. У контексті початкової освіти Бобро А.А. [2] розглядає медіаосвіту як важливий складник підготовки учнів до свідомої взаємодії з інформацією та медіаконтентом. Важливе місце в цьому процесі посідає робота з медіатекстами, яку Остапенко Л.П., Андрієвська В.М. та Олефіренко Н.В. [5] розглядають як один із ключових етапів формування медіаграмотності учнів початкової школи. Така

робота сприяє розвитку вмінь критично сприймати й аналізувати медійну інформацію та усвідомлено взаємодіяти з медіаконтентом. Цифрова компетентність становить технологічну основу інфомедійної грамотності. Биков В.Ю., Спірін О.М. та Пінчук О.П. наголошують, що цифрова трансформація освіти вимагає переосмислення традиційних підходів до навчання і створення середовища, де технології є органічною частиною освітнього процесу [4].

Початкова школа є важливим етапом для закладання основ медіаграмотності, тому методики роботи з медіаконтентом мають відповідати віковим і пізнавальним особливостям учнів 3-4 класів. Традиційні форми організації медіаосвіти часто виявляються малоефективними для сучасних дітей, що звикли до динамічного, інтерактивного, візуалізованого контенту. Саме інтерактивні цифрові сервіси здатні органічно поєднати навчальні завдання з природним для дітей способом взаємодії з інформацією.

Аналіз наявного методичного забезпечення медіаосвіти в початковій школі засвідчив три ключові проблеми практики: брак готових інструментів із чіткими алгоритмами роботи вчителя (на що вказали 54% опитаних педагогів), відсутність системного підходу до формування всіх компонентів інфомедійної грамотності в комплексі, а також нестача цифрових сервісів, адаптованих до вікових особливостей учнів 3-4 класів.

Аналіз наявних цифрових ресурсів медіаосвітнього спрямування здійснювався за десятьма критеріями: педагогічна доцільність для учнів 3-4 класів, безкоштовність, можливість роботи без індивідуальної реєстрації учнів, зручність інтерфейсу для дітей, підтримка українською мовою або можливість локалізації, відповідність темам інфомедійної грамотності. Паралельно проведено онлайн-опитування 80 учителів початкових класів (рис.1), На запитання «Які цифрові сервіси Ви використовуєте найчастіше?» було встановлено, що серед найпоширеніших інструментів - Canva (75%), YouTube (62,5%), Wordwall та Padlet (по 50%), жоден не є спеціалізованим інструментом формування медіаграмотності. Натомість 87,5% опитаних висловили потребу в готовому методичному посібнику з чітко описаними цифровими інструментами.

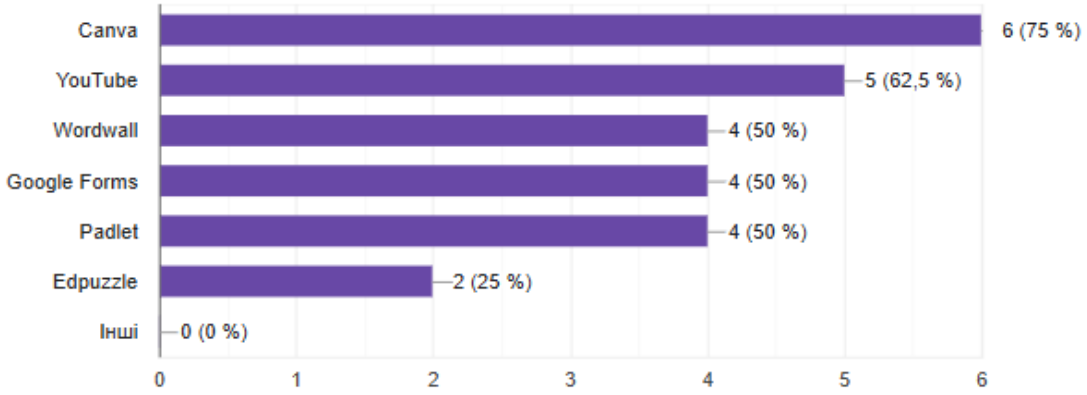

Рисунок 1 - Результати онлайн-опитування вчителів початкових класів щодо використання цифрових сервісів у формуванні медіаграмотності учнів

Авторська розробка

За результатами порівняльного аналізу сформовано педагогічно обґрунтований комплекс із шести сервісів, кожен з яких виконує унікальну функцію в системі формування інфомедійної грамотності (табл. 1).

Разом ці шість сервісів утворюють замкнений педагогічний цикл (рис.2), у якому кожен наступний етап спирається на попередній досвід учня.

Таблиця 1 - Комплекс інтерактивних цифрових сервісів для формування інфомедійної грамотності учнів 3-4 класів

Сервіс	Функція в системі	Методичне застосування в школі
Edpuzzle	Критичний перегляд відеоконтенту через вбудовані аналітичні запитання	Перегляд відео з інтегрованими запитаннями, відповіді на них та аналіз змісту відеоконтенту.
Co-Co's AdverSmarts	Розпізнавання рекламних маніпуляцій зсередини через ігровий сценарій	Створення учнями маніпулятивного рекламного сайту та визначення використаних у ньому прийомів впливу.
Toontastic 3D	Авторство медіапродуктів у форматі 3D-анімації від задуму до готового відеопродукту	Створення власного мультфільму: розроблення персонажів, анімація рухів, запис сюжету та озвучення.

Genially	Створення інтерактивних медіаквестів, плакатів і портфоліо з миттєвим зворотним зв'язком	Виконання інтерактивних квестів, створення власних плакатів та представлення результатів роботи.
Plickers	Наскрізне формувальне оцінювання без індивідуальних гаджетів учнів	Відповіді на запитання за допомогою персональних паперових QR-карток із подальшим обговоренням результатів.
Social Media TestDrive	Формування навичок безпечної поведінки в соціальних мережах через симулювання реалістичних цифрових дилем	Розв’язання змодельованих ситуацій щодо приватності, кібербулінгу та маніпулятивного контенту.

Авторська розробка

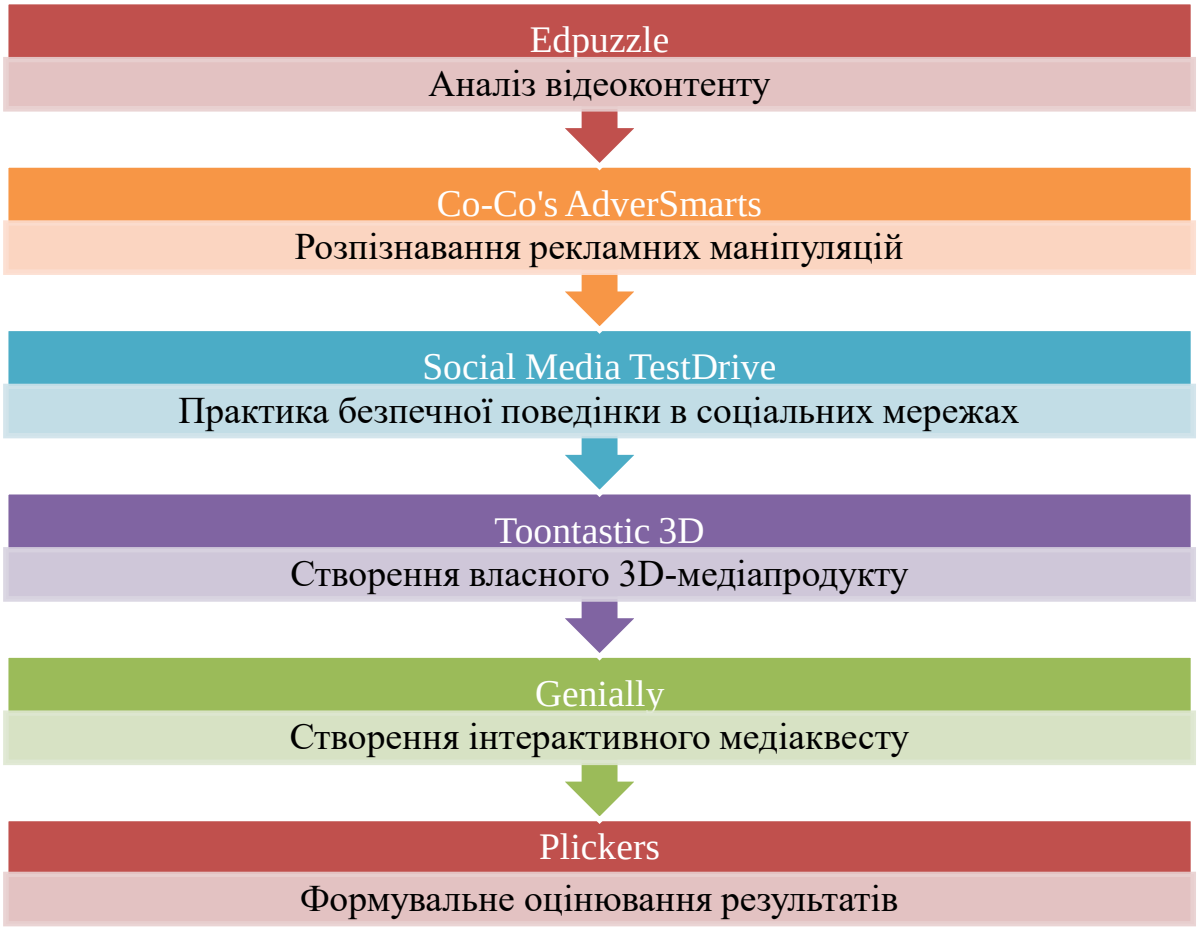

Рисунок 2 - Схема педагогічного циклу використання інтерактивних цифрових сервісів

Авторська розробка

Така послідовність відповідає ідеї циклічного формування цифрових компетентностей, за якої новий досвід учня спирається на попередньо сформовані вміння [4].

На нашу думку, вирішення окреслених проблем потребує комплексного підходу, за якого цифрові сервіси використовуються не як окремі допоміжні інструменти, а як складники цілісної системи формування інфомедійної грамотності. Запропонований підхід передбачає забезпечення вчителя готовими покроковими алгоритмами роботи та практичними завданнями, що дає змогу подолати брак методичного інструментарію. Системне поєднання завдань з аналізу інформації, створення власних медіапродуктів і формування безпечної поведінки в цифровому середовищі спрямоване на усунення фрагментарності медіаосвітньої роботи. Водночас добір цифрових сервісів відповідно до вікових можливостей учнів початкових класів, доступності інтерфейсу, безпеки використання та конкретної навчальної мети дає змогу адаптувати цифрову медіаосвіту до умов початкової школи.

Для вирішення цих проблем розроблено навчально-методичний посібник «Інфомедійна грамотність: створюємо та аналізуємо» [6] , що забезпечує вчителя готовим покроковим інструментом, а учням пропонує систему практичних завдань, побудованих на природному для них способі взаємодії з цифровим середовищем.

Посібник розраховано на 12 годин навчальної діяльності у межах інтегрованого курсу «Я досліджую світ» або позакласної роботи та має подвійну структуру: кожне заняття містить методичний блок для вчителя та робочу картку учня з конкретними завданнями під відповідний сервіс.

Посібник організований за трьома тематичними блоками відповідно до трирівневої моделі сформованості інфомедійної грамотності та принципу поступового ускладнення діяльності учнів (рис.3). Перший блок «Аналізуємо медіа» (заняття 1–4) спрямований на формування когнітивного компонента засобами Edpuzzle, Co-Co's AdverSmarts та Plickers: учні дізнаються про різновиди медіа, вчаться розрізняти факт і судження, розпізнавати ознаки фейку

та рекламні маніпуляції. Другий блок «Створюємо медіапродукти» (заняття 5–8) реалізує діяльнісний компонент через перехід від аналізу чужих медіаповідомлень до авторства власних засобами Toontastic 3D та Genially: учні аналізують готові медіапродукти за алгоритмом «БАЧУ – ДУМАЮ – ЗАПИТУЮ», створюють інтерактивні плакати та 3D-анімації. Третій блок «Безпека та рефлексія в цифровому середовищі» (заняття 9-12) формує рефлексивний компонент і навички відповідальної поведінки в соціальних мережах засобами Social Media TestDrive та Genially.

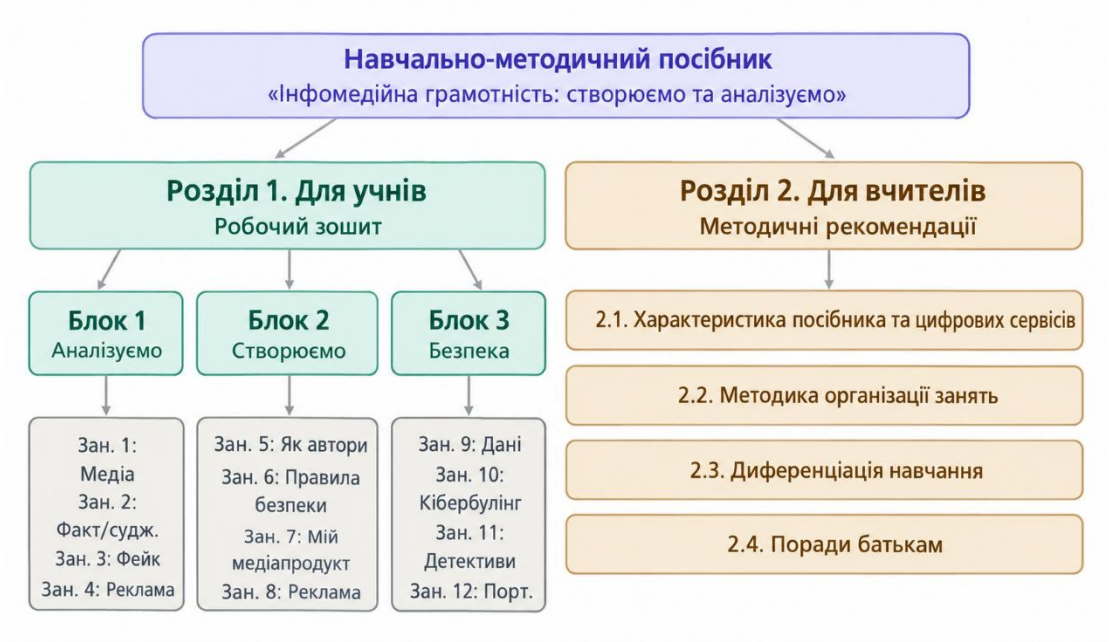

Рисунок 3 - Структура навчально-методичного посібника «Інфомедійна грамотність: створюємо та аналізуємо»

Авторська розробка

Типова структура заняття охоплює чотири послідовні етапи. На етапі актуалізації (5-7 хв) учитель через Plickers пропонує 3-5 запитань з варіантами відповідей; учні піднімають паперові картки, вчитель сканує клас смартфоном за 30 секунд отримує повну картину засвоєння без ручної перевірки. На етапі введення нового матеріалу (10-12 хв) залежно від теми використовується Edpuzzle або Co-Co's AdverSmarts: учень активно взаємодіє з матеріалом, а не пасивно сприймає пояснення вчителя. Центральний практичний етап (20-22 хв) передбачає завдання з чітким продуктом діяльності аналітичною карткою, 3D-анімацією або опублікованим плакатом у Genially. Рефлексивний етап (5-7 хв)

завершує заняття через коротку рефлексивну картку у Genially за схемою «Що я дізнався(-лась)?», «Що мене здивувало?», «Що я застосую?».

Висновки.

Перспективами подальших наукових розвідок є вивчення довгострокового ефекту впровадження посібника через 6-12 місяців після апробації; розроблення адаптованих версій для учнів 1-2 класів; дослідження можливостей штучного інтелекту як інструменту формування медіаграмотності в початковій школі. Авторське бачення подальшого вирішення проблеми формування інфомедійної грамотності полягає в розвитку цілісної системи цифрової медіаосвіти, у якій робота з інформацією, критичний аналіз медіаконтенту, створення власних медіапродуктів і формування безпечної поведінки в цифровому середовищі послідовно інтегруються в освітній процес початкової школи. Подальше вдосконалення запропонованого підходу доцільно спрямувати на розширення комплексу практичних завдань, адаптацію цифрових інструментів до різних вікових груп та створення методичного супроводу, який дасть учителю змогу системно формувати інфомедійну грамотність учнів у межах різних освітніх галузей.

Список використаних джерел

1. Антонченко М. О. Дефініція поняття «інфомедійна грамотність педагога». Інфомедійна грамотність – невід'ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти : зб. ст. / редкол.: В. Ф. Іванов (голов. ред.) та ін. Київ : Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси, 2021. С. 12–21.

2. Бобро А. А. Основи медіаосвіти у початковій школі : навч.-метод. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2025. 80 с.

3. Бугайчук А. Л. Медіаграмотність у школі. Ключові компетентності, форми та методи роботи. 2020. URL: https://osvitaua.com/2020/05/90017/ (дата звернення: 22.06.2026).

4. Биков В. Ю., Спірін О. М., Пінчук О. П. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна

освіта XXI століття». 2020. № 1. С. 27–36. DOI: https://doi.org/10.35387/ucj.1(1).27-36.

5. Остапенко Л. П., Андрієвська В. М., Олефіренко Н. В. Робота з медіатекстами як ключовий етап у формуванні медіаграмотності учнів початкової школи. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2022. № 13. С. 104–113.

6. Навчально-методичний посібник «Інфомедійна грамотність: створюємо та аналізуємо». 2026. URL:https://drive.google.com/file/d/1CeoPdkJAaf8giwys80P5IUEUZf9B2NHx/view?usp=sharing

Abstract. *The article examines the problem of developing information and media literacy among primary school students in the context of a digital information society. A theoretical analysis of the basic concepts and the current state of media education in Ukraine was conducted. To examine the current state of practical implementation of this area, a survey of primary school teachers was conducted regarding the development of students' information and media literacy and the use of interactive digital services in the educational process. Based on the conducted research, an educational product - the teaching guide «Information and Media Literacy: Creating and Analyzing» - was developed to address the identified problem. The research findings confirm the relevance of developing such methodological support and the appropriateness of using interactive digital services in the work of primary school teachers.*

Keywords: *information and media literacy, primary school, interactive digital services, media education, critical thinking, pedagogical experiment.*

Науковий керівник: к.п.н., Шкуренко О.В.

Статтю надіслано: 24.09.2026 р.

© Боднарчук Н.Б.

https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj39-04-056 **102**
INCLUSION AS A STRATEGY OF INTERNATIONAL LEGISLATION: GLOBAL STANDARDS AND IMPLEMENTATION GAPS
Kuznietsova O.T.

https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj39-04-069 **116**
DEVELOPING INFORMATION AND MEDIA LITERACY IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS THROUGH INTERACTIVE DIGITAL SERVICES
Bodnarchuk N.B, Shkurenko O.V.

https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj39-04-071 **125**
DESIGNING A SMART EDUCATIONAL ENVIRONMENT FOR THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF SCIENCE AND MATHEMATICS TEACHERS
Vorotnykova I. P.

https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj39-04-074 **136**
METHODOLOGICAL ASPECTS OF DEVELOPING AND INTEGRATING THE COURSE “SUSTAINABLE BUSINESS MODELS” INTO THE EDUCATIONAL PROCESS AS PART OF THE INTERNATIONAL TRANSLEARNN PROJECT
Barun M., Pankova O., Skrypnyk N., Koversun S., Khyzhniakov O.

https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj39-04-079 **143**
HUMAN-IN-THE-LOOP AGENTIC SERVICES IN LMS: A METHODOLOGICAL MODEL FOR BALANCING AUTOMATION, PERSONALIZATION, AND LEARNER AUTONOMY
Puhach R.S.

https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj39-04-090 **162**
STUDYING MATHEMATICS-RELATED DISCIPLINES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BASED ON THE GENETIC APPROACH
Sira I.T.

https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj39-04-093 **173**
EXTRACURRICULAR ACRIVITIES AS A MEANS OF FOSTERING POSITIVE MOTIVATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS FOR LEARNING FOREIGN LANGUAGES
Butova V.O.

Physical education and sport

https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj39-04-052 **183**
SPECIFICS OF IMPLEMENTING CROSSFIT BASED ON BASIC GYMNASTICS ELEMENTS INTO THE TRAINING OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS PROFESSIONALS
Chepeliuk A., Chepeliuk A, Fill S.

Scientific publication

International periodic scientific journal

ScientificWorldJournal

Issue №39
Part 4
September 2026

Indexed in
INDEXCOPERNICUS
high impact factor (ICV: 73)

Articles published in the author's edition

Academy of Economics named after D.A. Tsenov
Bulgaria jointly with SWorld

Signed: September 30, 2026

e-mail: editor@sworldjournal.com
site: www.sworldjournal.com

www.sworldjournal.com

ISSN 2663-5712